

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO-717594-IV/12/JP

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, 30. T. 2013.

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu Rzeczypospolitej
Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

W nawiązaniu do pisma z dnia 16 listopada 2012 roku, dotyczącego oświadczenia złożonego przez Pana Senatora Grzegorza Wojciechowskiego wraz z innymi senatorami podczas 20. posiedzenia Senatu RP w dniu 9 listopada 2012 roku, przesyłam Panu Marszałkowi, wyrażone w piśmie do Pana Senatora Grzegorza Wojciechowskiego, stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich w sprawie odpowiedzialności prawnej biegłych sądowych, którzy posiadają uprawnienia do wykonywania samodzielnych funkcji w dziedzinie geodezji i kartografii. Jednocześnie informuję, że tożsame stanowisko zostało przesłane pozostałym senatorom, którzy przyłączyli się do oświadczenia złożonego przez Pana Senatora Grzegorza Wojciechowskiego.

Łączę wyrazy szacunku

Irena Lipowicz

Załącznik:

- stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich przesłane Panu Senatorowi Grzegorzowi Wojciechowskiemu

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO-717594-IV/12/JP

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa,

30.1.2013

Pan
Grzegorz Wojciechowski
Senator Rzeczypospolitej Polskiej
ul. Wiejska 6
00-902 Warszawa

Szanowny Panie Senatorze,

W odpowiedzi na oświadczenie złożone przez Pana Senatora na 20. posiedzeniu Senatu RP w dniu 9 listopada 2012 roku, przedstawiam następujące stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich w sprawie odpowiedzialności prawnej biegłych sądowych, którzy posiadają uprawnienia do wykonywania samodzielnych funkcji w dziedzinie geodezji i kartografii.

Należy zwrócić uwagę, że odpowiedzialność zawodowa osób posiadających uprawnienia do wykonywania samodzielnych funkcji w dziedzinie geodezji i kartografii została uregulowana w art. 46 ustawy z dnia 17 maja 1989 roku Prawo geodezyjne i kartograficzne (*tekst jednolity Dz. U. Nr 193, poz. 1287 ze zm.*) (dalej: u.g.k.). Z przepisu tego wynika, że odpowiedzialność zawodowa wiąże się z wykonywaniem samodzielnej funkcji w geodezji i kartografii w rozumieniu art. 42 ust. 2 u.g.k. Wydanie opinii przez biegłego sądowego może, ale nie musi wiązać się z wykonywaniem samodzielnej funkcji w geodezji i kartografii. Jeżeli w ramach formułowania określonej opinii dochodzi np. do kierowania pracami lub wykonywania czynności rzeczoznawcy podlegających zgłoszeniu do zasobów, w myśl art. 12 u.g.k., to biegły ponosi również odpowiedzialność zawodową na podstawie art. 46 u.g.k.

Istotą problemu jest zatem rozróżnienie funkcji biegłego sądowego od wykonywania samodzielnych funkcji w geodezji i kartografii. Jeżeli opinia biegłego nie ma charakteru pracy geodezyjnej, to nie może być mowy o odpowiedzialności zawodowej na podstawie art. 46 u.g.k. Rozróżnienie takie przyjmowane jest także w orzecznictwie sądów administracyjnych (*por. m.in. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 14 września 2011 roku, sygn. akt IV SA/Wa 882/11*).

Powyższe nie oznacza jednak, że biegły sądowy z zakresu geodezji i kartografii nie ponosi odpowiedzialności za nienależyte wykonywanie swoich obowiązków i jego działalność nie podlega kontroli. Trzeba z całą mocą podkreślić, że opinia biegłego jest jedynie dowodem w postępowaniu sądowym i każdorazowo podlega ocenie sądu pod względem rzetelności i prawidłowości wykonania. Strony postępowania mogą składać zastrzeżenia do opinii biegłego, co w konsekwencji (w przypadku gdy zastrzeżenia są zasadne) może prowadzić do zlecenia wykonania opinii uzupełniającej pisemnej bądź ustnej na rozprawie, a w razie konieczności także do powołania innego biegłego. Opinia biegłego podlega także ocenie w ramach kontroli instancyjnej sprawowanej przez sąd II instancji.

Przechodząc do wyjaśnienia problemu wpisywania osób mających odpowiednie kwalifikacje zawodowe z zakresu geodezji na listę biegłych sądowych informuję, że kwestie te regulują obecnie przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 roku w sprawie biegłych sądowych (*Dz. U. Nr 15, poz. 133 ze zm.*). Stosownie do treści § 12 rozporządzenia, biegłym może być ustanowiona osoba, która: korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich; ukończyła 25 lat życia; posiada teoretyczne i praktyczne wiadomości specjalne w danej gałęzi nauki, techniki, sztuki, rzemiosła, a także innej umiejętności, dla której ma być ustanowiona; daje rękojmię należytego wykonywania obowiązków biegłego oraz wyrazi zgodę na ustanowienie jej biegłym. Posiadanie wiadomości specjalnych powinno być wykazane dokumentami lub innymi dowodami. Ocena, czy posiadanie wiadomości specjalnych zostało dostatecznie wykazane, należy do prezesa właściwego sądu okręgowego. Biegłych ustanawia się na okres 5 lat. Prezes właściwego sądu okręgowego może zwolnić z funkcji biegłego z ważnych powodów, w szczególności jeżeli nienależyte wykonuje on swoje czynności. Zwolnienie z funkcji biegłego następuje w formie decyzji administracyjnej, na którą służy odwołanie do Ministra Sprawiedliwości, a następnie skarga do sądu administracyjnego.

Nie ulega wątpliwości, że biegły podlega odpowiedzialności karnej za popełnienie przestępstwa. Najczęściej w grę wchodzić tu mogą przestępstwa, które godzą w wiarygodność dokumentów. Przede wszystkim chodzi tu o przestępstwo tzw. fałszu intelektualnego określonego w art. 271 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku Kodeks karny (*Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.*) (dalej: k.k.). Zachowanie się sprawcy tego przestępstwa polega na poświadczeniu nieprawdy w autentycznym dokumencie, który sporządzony jest przez sprawcę czynu, a więc przez osobę upoważnioną do jego wystawienia. Do kręgu osób uprawnionych do wystawienia dokumentu zalicza się także biegłego sądowego (*por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2001 roku, sygn. akt IV KKN 563/97*). Przestępstwo określone w art. 271 k.k. popełnia biegły sądowy, który poświadcza nieprawdę w opinii

w zakresie okoliczności mającej znaczenie prawne. Nie ulega wątpliwości, że opinia biegłego, która jest sporządzana na zlecenie sądu lub organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze w sprawach karnych dotyczy okoliczności mających znaczenie prawne. W przeciwnym razie nie byłoby powodu uzasadniającego powołanie biegłego. Przyjmuje się, że tzw. poświadczenie nieprawdy może polegać nie tylko na stwierdzeniu okoliczności nie istniejącej lub zaprzeczeniu istniejącej, lecz również na zatajeniu tego, co zdarzyło się naprawdę i co należało stwierdzić. Należy także wskazać na przepis art. 233 § 4 k.k., zgodnie z którym kto, jako biegły, rzeczoznawca lub tłumacz, przedstawia fałszywą opinię lub tłumaczenie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że między przepisami art. 271 § 1 k.k. oraz art. 233 § 4 k.k. może zachodzić tzw. stosunek krzyżowania, prowadzący do kumulatywnego zbiegu przepisów ustawy określonego w art. 11 § 2 k.k. (*por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2008 roku, sygn. akt I KZP 18/08*). W razie skazania biegłego za popełnienie w/w przestępstw, strona prawomocnie zakończonego postępowania cywilnego może żądać jego wznowienia na podstawie określonej w art. 403 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 roku Kodeks postępowania cywilnego (*Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.*).

Należy zwrócić także uwagę na przygotowany przez Ministra Sprawiedliwości projekt założeń do projektu ustawy o biegłych sądowych, mającej stanowić kompleksowe uregulowanie problematyki funkcjonowania biegłych sądowych. Nowe przepisy mają zobowiązywać organy zlecające do zawiadamiania prezesa sądu okręgowego o każdym przypadku rażącego uchybień w realizacji powierzonych obowiązków, w szczególności gdy opinia zostanie skutecznie zakwestionowana bądź okaże się nieprzydatna. Zaprojektowano także inne rozwiązania, które mają zapewnić prezesom sądów okręgowych odpowiednie środki służące do skutecznego sprawowania nadzoru na biegłymi sądowymi i umożliwiające pozbawianie uprawnień osób nie gwarantujących należytego wykonywania obowiązków. Projekt założeń do projektu ustawy o biegłych sądowych dostępny jest na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Rady Ministrów w wykazie prac legislacyjnych i pozalegisłacyjnych www.bip.kprm.gov.pl. Projekt został oznaczony nr ZA16.

Łezorz porobowieno
Jane Jijou